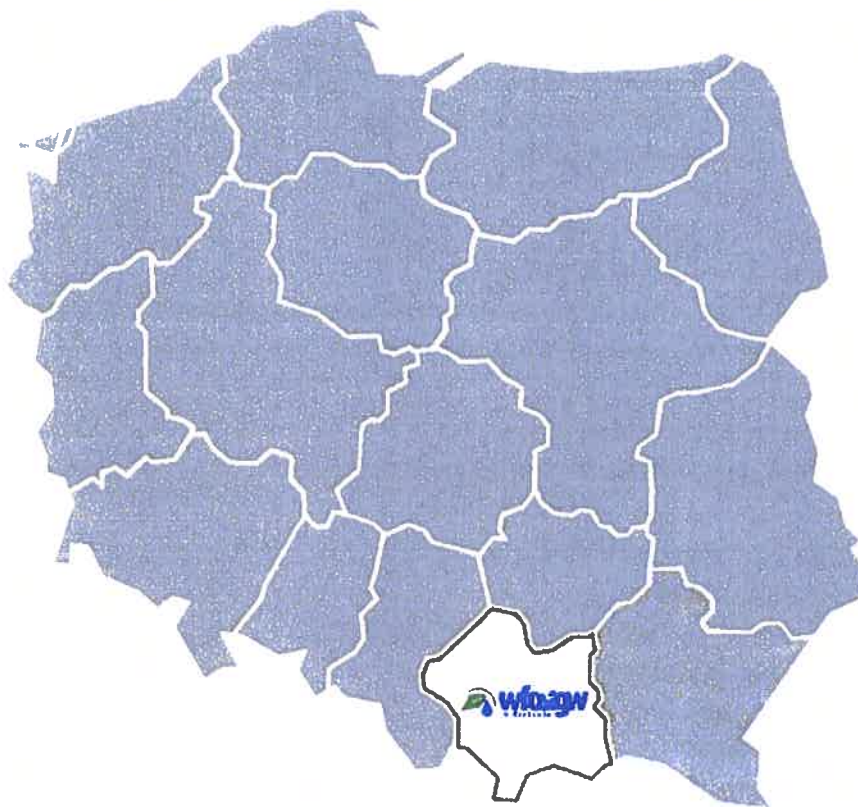

WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE

**Strategia działania
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Krakowie
na lata 2021 - 2024**

Spis treści

1. Streszczenie strategii
2. Wprowadzenie
  - 2.1. Podstawa prawna i uwarunkowania regionalne
  - 2.2. Strategia WFOŚiGW w Krakowie w systemie wspólnego planowania strategicznego Funduszy
3. Diagnoza stanu środowiska w województwie małopolskim
  - 3.1. Stan środowiska
    - 3.1.1. Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim
    - 3.1.2. Informacja o obszarach przyrodniczych w województwie małopolskim
  - 3.2. Poważne awarie
  - 3.3. Dokumenty regionalne i krajowe
4. Priorytety, Programy, Cele środowiskowe
  - 4.1. Priorytety działań Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie
    - 4.1.1. Priorytety związane z ochroną i zrównoważonym gospodarowaniem zasobami wodnymi
    - 4.1.2. Priorytety związane z racjonalnym gospodarowaniem odpadami i ochroną powierzchni ziemi
    - 4.1.3. Priorytety związane z ochroną atmosfery
    - 4.1.4. Priorytety związane z ochroną różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów
    - 4.1.5. Inne priorytety
  - 4.2. Programy związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną
    - 4.2.1. Programy WFOŚiGW w Krakowie
    - 4.2.2. Programy współrealizowane z NFOŚiGW
  - 4.3. Dziedzinowe cele środowiskowe
    - 4.3.1. Strategia w dziedzinie ochrony wód
    - 4.3.2. Strategia w dziedzinie ochrony atmosfery
    - 4.3.3. Strategia w dziedzinie racjonalnego gospodarowania odpadami i ochrony powierzchni ziemi.
    - 4.3.4. Strategia w dziedzinie różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów
    - 4.3.5. Strategia w pozostałych dziedzinach
  - 4.4. Cele środowiskowe w ujęciu Wspólnej Strategii
5. Podstawowe wielkości finansowe WFOŚiGW w Krakowie
  - 5.1. Struktura organizacyjna i instrumenty finansowania
  - 5.2. Instrumenty finansowe wykorzystywane przez Fundusz
  - 5.3. Polityka komunikacyjna Funduszu
6. Finansowanie
  - 6.1. Aktualny stan WFOŚiGW w Krakowie
  - 6.2. Ogólna prognoza przychodów
  - 6.3. Ogólna prognoza wydatków
  - 6.4. Ocena potrzeb finansowania działań w latach 2021 - 2024
  - 6.5. Planowane finansowanie działań w latach 2021 - 2024
7. Działania podejmowane przez Fundusz w ramach perspektyw strategicznych Wspólnej Strategii.
8. Podsumowanie
9. Bibliografia

1. Streszczenie strategii

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie na lata 2021 - 2024 wyznacza główne priorytety działania Funduszu dla finansowego wspierania przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej województwa małopolskiego.

Realizacja zadań odbywać się będzie zgodnie z przyjętą przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie misją brzmiącą:

**„SKUTECZNIE WSPIERAMY DZIAŁANIA NA RZECZ ŚRODOWISKA I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
W MAŁOPOLSCE”,**

w myśl której celem generalnym, zgodnie z dokumentem pn. „Wspólna Strategia Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021 - 2024”, będzie dążenie do: **poprawy stanu środowiska i zrównoważonego gospodarowania jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków europejskich na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.**

Zasadność tak sformułowanej misji Funduszu i celu strategicznego znalazła potwierdzenie w przeprowadzonej analizie SWOT stanu WFOŚiGW w Krakowie. Analiza strategiczna SWOT wykazuje 4 elementy: mocne i słabe strony, potencjalne szanse i zagrożenia.

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyspecjalizowana i doświadczona kadra, stale podnosząca kwalifikacje m.in. przez szkolenia, 2. Doświadczenie i budowanie kompetencji, we współpracy ze służbami ochrony środowiska, Ministerstwem Klimatu i Środowiska, Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju, Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz bankami komercyjnymi (w tym z Bankiem Ochrony Środowiska), 3. Stosowanie jawnych i zobiektywizowanych procedur rozpatrywania wniosków i kryteriów ich oceny, które stwarzają równe szanse dla wszystkich wnioskodawców oraz maksymalizują oszczędności w wydatkowaniu środków na ochronę środowiska, 4. Opracowana, stosowana i doskonalona metodyka wyliczania i stosowania jednostkowego kosztu osiągnięcia efektu ekologicznego dla poszczególnych grup zadań inwestycyjnych, 5. Odpowiedzialność Doradców Energetycznych za poszczególne regiony.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczające instrumenty do stymulowania (zachęty) potencjalnych beneficjentów do realizacji niezbędnych dla środowiska projektów (inwestycji), 2. Brak instrumentów przeciwdziałających rezygnacji przez beneficjentów z przyznanej wstępnie pomocy finansowej, 3. Brak wyraźnie wyznaczonej linii demarkacyjnej przy finansowaniu zadań przez NFOŚiGW i WFOŚiGW, 4. Ograniczone możliwości mobilizowania beneficjenta do realizacji projektu i osiągnięcia efektu ekologicznego zgodnie z harmonogramem zawartym w umowie, 5. Brak skutecznego mechanizmu egzekucji opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska.

<p>Województwa, współpracując z Jednostkami Samorządu Terytorialnego.</p> <p>6. Współpraca WFOŚiGW z NFOŚiGW, co przekłada się na atrakcyjność dofinansowania (realizacja wspólnych programów i udostępnienie środków finansowych)</p>	
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzanie nowych, różnorodnych programów finansujących ochronę środowiska, 2. Możliwość szybkiej realizacji i dostosowanie zasad Funduszu do potrzeb beneficjentów , 3. Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa, 4. Udział w absorpcji środków zagranicznych poprzez uzupełnianie montażu finansowego (zapewnienie płynności finansowej). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość likwidacji osobowości prawnej, 2. Zmiany prawne skutkujące ograniczeniem wpływu z tytułu opłat i kar, 3. Zbyt duże zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego, zmniejszenie zdolności zaciągania zobowiązań, 4. Zbyt rozbudowane oczekiwania na środki dotacyjne, szczególnie ze strony państwowych jednostek budżetowych, 5. Spowolnienie rozwoju gospodarczego - niekorzystna sytuacja gospodarcza w Małopolsce, 6. Zmiany klimatyczne powodujące straty środowiskowe, 7. Pandemia wirusa SARS-CoV-2, przekładająca się m.in. na pogorszenie sytuacji finansowej beneficjentów oraz mniejsze przychody NFOŚiGW i wfośigw

Źródło: opracowanie własne

Do mocnych stron Funduszu należą: stosowanie metod oceny opłacalności ekonomicznej inwestycji, empiryczne wyznaczenie metody obliczania jednostkowego kosztu osiągnięcia efektu ekologicznego dla poszczególnych grup zadań inwestycyjnych, budowanie doświadczenia i kompetencji w kooperacji z instytucjami rządowymi i finansowymi. Ponadto, kolejno zawierane umowy udostępnienia środków z NFOŚiGW przyczyniają się do atrakcyjniejszej oferty programów z różnych dziedzin finansowania.

Słabe strony Funduszu stanowią: brak jednoznacznej linii demarkacyjnej pomiędzy NFOŚiGW a wojewódzkimi funduszami, dotyczącej finansowania działań z zakresu ochrony środowiska oraz ograniczone możliwości skutecznego mobilizowania beneficjentów do realizacji projektu i osiągnięcia planowanego efektu ekologicznego.

Jako potencjalna szansa zostało wskazane wprowadzenie nowych, różnorodnych programów finansujących ochronę środowiska dla zróżnicowanych beneficjentów (osób fizycznych, stowarzyszeń, jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstw). Dodatkowo, możliwość szybkiej adaptacji zasad do potrzeb beneficjentów w połączeniu z rosnącą świadomością ekologiczną mieszkańców Małopolski jest szansą dla dalszego dynamicznego zwiększania liczby finansowanych zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych w województwie małopolskim. Absorpcja środków europejskich stanowi również poważną szansę poprzez uzupełnienie montażu finansowego (zapewnienie płynności finansowej) w ramach umów o dofinansowanie realizowanych w formie pożyczek inwestycyjnych oraz płatniczych.

Do zagrożeń wynikających z analizy SWOT należą utrudnienia w postaci zmian prawnych dotyczących ograniczenia wpływu z tytułu opłat i kar za gospodarcze korzystanie ze środowiska i zbyt rozbudowane

oczekiwania beneficjentów na środki dotacyjne. Zmniejszenie środków finansowych spowodowane w przeważającej mierze okolicznościami niezależnymi od Funduszu, tj. znacznym uszczupleniem przychodów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska w wyniku nowelizacji ustawy Prawo wodne. Kolejne czynniki to zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego oraz innych instytucji (w tym pozarządowych), a przez to zmniejszenie zdolności do zaciągania zobowiązań finansowych. Ponadto, pandemia wirusa SARS-CoV-2 może przyczynić się do pogorszenia sytuacji finansowej potencjalnych beneficjentów, w związku z czym nie będą mogli skorzystać z dofinansowania (z powodu niezapewnienia wkładu własnego).

Przeprowadzona analiza stanu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie pozwoliła na zdefiniowanie słabych stron oraz potencjalnych zagrożeń. Daje to możliwość efektywnego działania zapobiegającego ewentualnym sytuacjom mogącym uniemożliwić wykorzystanie atutów, jakimi są mocne strony oraz szanse Funduszu.

Cel generalny realizowany będzie według następujących priorytetów:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi;
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi;
- ochrona atmosfery;
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów;
- inne działania ochrony środowiska.

Dokument stworzono w oparciu o analizę SWOT. Ponadto w ramach dokumentu ujęto informacje dotyczące podstaw prawnych o charakterze ogólnokrajowym i regionalnym oraz zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego.

Należy zaznaczyć, że obszar Małopolski ma bardzo bogate i zróżnicowane środowisko naturalne z licznymi parkami, rezerwatami i innymi terenami objętymi ochroną, do których można zaliczyć m.in. Obszary Natura 2000. Ponadto, mocną stroną województwa są możliwości rozwoju energetyki geotermalnej, wynikające z zasobów energetycznych złóż geotermalnych Małopolski. Wśród zagrożeń problem niskiej emisji to jeden z poważniejszych czynników wpływający na zły stan powietrza, szczególnie w aglomeracjach miejskich. Zaobserwowana tendencja poprawy świadomości ekologicznej społeczeństwa w Małopolsce jest szansą na intensyfikację działań w zakresie ochrony środowiska.

W wyniku oceny potrzeb finansowania działań Funduszu na lata 2021 - 2024 w strategii założono działalność pożyczkową i dotacyjną na łączną kwotę około 130 mln zł rocznie.

Dostosowano zasady finansowania środkami WFOŚiGW w Krakowie do warunków zgodnych z założeniami określonymi dla środków europejskich w ramach perspektywy 2021 - 2027 (finansowanie zwrotne), przy jednoczesnym unikaniu nieuzasadnionej interwencji naruszającej równowagę rynkową oraz honorowaniu zasady, że finansowanie publiczne stanowić ma dźwignię dla mobilizacji środków prywatnych.

Usprawnienie procesu wykorzystania środków zewnętrznych będzie możliwe także dzięki realizacji przez Wojewódzki Fundusz ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE (Projekt Doradztwa Energetycznego) oraz udziału, z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, we wdrażaniu POIiŚ 2021 - 2027.

Wojewódzki Fundusz podejmuje działania wspierające przedsięwzięcia do dofinansowania ze środków europejskich, wspierania potencjalnych beneficjentów w aplikowaniu o środki, a także wspólnego i indywidualnego współfinansowania wybranych przedsięwzięć.

Działania w myśl wyznaczonej misji oraz celu generalnego będą podlegać monitorowaniu w ramach realizowanych priorytetów. Ma to służyć ciągłej weryfikacji postępu realizowanych zadań dotyczących ochrony środowiska, osiągnięciu zamierzonych efektów ekologicznych. Ponadto pozwoli to na porównanie ich zgodności z celami strategicznymi. Zastosowanie mierzalnych wskaźników statystycznych lub funkcjonujących w systemie sprawozdawczości Funduszu pozwoli na coroczne monitorowanie przebiegu wdrażania strategii poprzez przygotowanie Rocznej Planu Finansowego.

2. Wprowadzenie

2.1. Podstawa prawna i uwarunkowania regionalne

Prawne i finansowe podstawy działalności Narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej wyznacza ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.) - dalej: „POŚ”, ustawa o finansach publicznych (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.), oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 226, poz. 1479 z późn. zm.).

Realizując postanowienia zawarte w art. 400h ust. 4 pkt 1 wyżej cytowanej ustawy POŚ, opierając się na „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021 - 2024” oraz uwzględniając uwarunkowania regionalne opracowano strategię działania WFOŚiGW w Krakowie na lata 2021 - 2024.

Poszczególne rozwiązania strategii Funduszu sformułowano w oparciu o:

- wyznaczoną misję Funduszu i główne strategiczne cele jego działania,
- obowiązujący stan prawny, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z uwzględnieniem wewnętrznych regulacji Wojewódzkiego Funduszu,
- obowiązki Funduszu wobec postanowień ekologicznych programów krajowych i regionalnych, a także związanych z akcesją do Unii Europejskiej,
- założenia „Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021 - 2024”, które zakładają znaczny udział funduszy ekologicznych w finansowaniu nakładów na realizację polityki ekologicznej państwa przez NFOŚiGW i WFOŚiGW.

2.2. Strategia WFOŚiGW w Krakowie w systemie wspólnego planowania strategicznego Funduszy

Strategia WFOŚiGW w Krakowie wyposażona jest w narzędzia wdrażania, system monitorowania poszczególnych zadań, działań z uwzględnieniem zdefiniowanych w strategii priorytetów. Zgodnie z obowiązującymi przepisami – art. 400h ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska - strategia działania Wojewódzkiego Funduszu wynika ze Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy oraz z uwarunkowań regionalnych. Wspólna Strategia reguluje obszary współpracy Funduszu z innymi wojewódzkimi funduszami i Narodowym Funduszem

Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, ponadto zachowuje spójność z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi, kształtuje horyzontalne kierunki wsparcia realizowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Celami horyzontalnymi NFOŚiGW i wojewódzkich funduszy, realizowanymi w każdym z priorytetów Wspólnej Strategii, są:

- poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych w szczególności wynikających z prawa Unii Europejskiej,
- pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną,
- wdrażanie innowacji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii, gospodarki o obiegu zamkniętym, niskoemisyjności gospodarki oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy, rozwoju nowych technik i technologii służących m.in. racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi, zapobiegania powstawaniu lub ograniczenie emisji do środowiska,
- kształtowania i wzmacnianie świadomości ekologicznej społeczeństwa, dzięki zwiększeniu poziomu kompetencji ekologicznych.

Natomiast celami merytorycznymi są:

- transformacja energetyczna gospodarki
- poprawa jakości powietrza
- adaptacja do zmian klimatu
- przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym: gospodarowanie odpadami
- działania na rzecz ochrony przyrody
- poprawa gospodarki wodno - ściekowej

Działalność WFOŚiGW w Krakowie jest ukierunkowana na realizację polityki regionalnej, przez co kierunki działania determinowane są głównie przez dokumenty o charakterze regionalnym tj.: strategię rozwoju województwa małopolskiego na lata 2021 - 2027, środowiskowe plany i programy wojewódzkie.

3. Diagnoza stanu środowiska w województwie małopolskim

3.1. Stan środowiska

3.1.1. Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim

Opracowanie raportu o stanie środowiska m.in. w województwie małopolskim należy od 2019 r. do obowiązków Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Tekst opracowania dostępny jest na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ) <http://www.gios.gov.pl/>. Monitoring jakości środowiska realizowany będzie w oparciu o Strategiczny Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2020 - 2025. Program ten odzwierciedla nową strukturę monitoringowo-laboratoryjną Inspekcji, wprowadzoną ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw. Zgodnie z tymi przepisami zasoby i zadania PMŚ realizowane do końca 2018 r. przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska zostały przeniesione do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i tym samym od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Badania stanu środowiska będą realizowane w ramach:

1. Monitoringu jakości powietrza,
2. Monitoringu jakości wód,
3. Monitoringu gleby i ziemi,
4. Monitoringu przyrody,
5. Monitoringu klimatu akustycznego,
6. Monitoringu pól elektromagnetycznych,
7. Monitoringu promieniowania jonizującego.

Monitoring jakości powietrza

W latach 2013 - 2018 na terenie województwa małopolskiego wystąpiły następujące przekroczenia standardów jakości powietrza:

- przekroczenie rocznej wartości dopuszczalnej dwutlenku azotu ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) – w Aglomeracji Krakowskiej (stanowisko pomiarowe na stacji komunikacyjnej w Krakowie),
- przekroczenia rocznej wartości dopuszczalnej pyłu zawieszonego PM₁₀ ($40 - \text{mg}/\text{m}^3$) - w Aglomeracji Krakowskiej, Nowym Sączu, Skawinie oraz w Tuchowie.
- przekroczenia średniodobowego stężenia pyłu PM₁₀ przekraczającego wartość $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przez więcej niż 35 dni w roku - w niemal wszystkich stacjach pomiarowych w województwie,
- przekroczenia poziomu alarmowego pyłu zawieszonego PM₁₀ w sezonie zimowym,
- przekroczenia poziomu docelowego pyłu PM_{2,5} ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) - we wszystkich strefach, na wszystkich stanowiskach,
- przekroczenie rocznej wartości docelowej benzo(a) pirenu ($1 \text{ ng}/\text{m}^3$) - we wszystkich strefach, na wszystkich stanowiskach,
- przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu ze względu na kryterium ochrony zdrowia i roślin.

Niekorzystna jakość powietrza spowodowana wysokimi emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi ze spalania paliw (sezon grzewczy), komunikacji oraz działalności przemysłowej nadal się utrzymuje. Różnice stężeń występujące w poszczególnych latach nie wskazują na określoną tendencję zmian i są w głównej mierze uzależnione od warunków meteorologicznych. Koncentracje drobnych i bardzo drobnych frakcji pyłu sprzyjają, szczególnie w zimie, układy wyżowe charakteryzujące się bardzo niskimi temperaturami, którym towarzyszyły okresy ciszy wiatrowych i zjawisko inwersji. Na wysokość stężeń ozonu w okresie letnim ma wpływ wysoka temperatura powietrza, duże nasłonecznienie i brak opadów.

Wykonana w 2014 roku *Pięcioletnia ocena jakości powietrza pod kątem jego zanieczyszczenia: SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, O₃, pyłem PM₁₀ oraz As, Cd, Ni, Pb i B(a)P w województwie małopolskim* wykazała konieczność kontynuowania intensywnych pomiarów stężeń zanieczyszczeń powietrza w sieci monitoringu metodami automatycznymi i manualnymi zgodnie z zaleceniami oceny, reorganizacji i modernizacji istniejącej sieci pomiarowej pod kątem uzupełnienia brakujących stanowisk pomiarowych na bazie wykonanej oceny pięcioletniej, z uwzględnieniem wymagań dotyczących systemu ocen rocznych jakości powietrza.

Monitoring jakości wód

Ochrona zasobów wodnych poprzez efektywne gospodarowanie wodami w regionie, odbywa się na podstawie opracowanych dokumentów planistycznych, jakimi są: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dunaju, Program Wodno-Środowiskowy Kraju, Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego "Małopolska 2030", Program Strategiczny Ochrona Środowiska.

Ocenę stanu wód wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (jcwp) na podstawie zweryfikowanych wyników badań monitoringowych wód zrealizowanych w punktach reprezentatywnych w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Spośród badanych w roku 2018 żadna jcwp nie osiągnęła bardzo dobrego stanu ekologicznego oraz maksymalnego potencjału. W 16 jcwp (20 % z klasyfikowanych) określono dobry stan/potencjał ekologiczny (wymagany dla dobrego stanu wód), natomiast w 64 jcwp (tj. 80 %) stwierdzono stan /potencjał ekologiczny: umiarkowany, słaby i zły, czyli nie spełniający warunków dobrego stanu wód i kwalifikujący wody do stanu złego.

Czynnikiem stanowiącym największe zagrożenie dla stanu jakości wód powierzchniowych w województwie małopolskim jest działalność antropogeniczna, którą można pogrupować w następujące kategorie:

- pobór wód powierzchniowych i podziemnych: dla potrzeb gospodarki komunalnej i przemysłu, do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie, uzupełnianie stawów rybnych,
- zanieczyszczania punktowe: zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych, zrzuty zasolonych wód z górnośląskich kopalń,
- zanieczyszczenia obszarowe: spływy powierzchniowe głównie z terenów użytkowanych rolniczo, niewystarczające skanalizowanie obszarów zurbanizowanych,
- zmiany hydrologiczne i morfologiczne: regulacja rzek, budowle hydrotechniczne, ochrona przeciwpowodziowa, zabudowa poprzeczna.

W roku 2018 badania wód podziemnych na terenie województwa prowadzone były przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie – Delegatura w Tarnowie. Sieć monitoringu tworzyło 12 punktów monitoringu regionalnego zlokalizowanych na ujęciach wód podziemnych. Badania prowadzono w 7 jednolitych częściach wód podziemnych. W roku 2018 w województwie małopolskim dominowały wody dobrej jakości (klasy I, II, III), które stanowiły 83,3 % wód objętych monitoringiem regionalnym.

Monitoring klimatu akustycznego

Zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2016-2020” w ramach podsystemu monitoringu zrealizowano pomiary i ocenę hałasu emitowanego do środowiska przez źródła komunikacyjne (drogi, linie kolejowe oraz lotnisko) oraz przemysłowe.

Jak wynika z badań monitoringowych i kontrolnych hałasu prowadzonych na terenie województwa małopolskiego oraz na podstawie map akustycznych aglomeracji, głównych dróg i linii kolejowych a także lotniska, mieszkańcy województwa narażeni są na oddziaływanie nadmiernej emisji hałasu do środowiska w obszarze zamieszkania. Największa liczba mieszkańców województwa narażona jest na oddziaływanie

hałasu drogowego. Wykonane w latach 2017-2018 pomiary krótko- i długookresowe hałasu drogowego wskazują na wysoką emisję hałasu oraz występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku, zarówno w porze dnia jak i w porze ciszy nocnej, na większości przebadanych dróg. W ramach badania poziomów dźwięku hałasu kolejowego również odnotowano przekroczenia wartości dopuszczalnych. Pomiary kontrolne hałasu przemysłowego wykazują także przekroczenia wartości dopuszczalnych na obszarach wokół zakładów przemysłowych i obiektów prowadzących działalność generującą hałas do środowiska. Ludność na terenach mieszkalnych wokół lotniska Kraków-Balice narażona jest na oddziaływanie hałasu lotniczego.

Monitoring pól elektromagnetycznych

Badania prowadzone przez WIOŚ od kilku lat nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w żadnym punkcie. Wyniki pomiarów wskazują, że w żadnym badanym punkcie na terenie województwa małopolskiego nie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, co więcej, wyniki kształtują się znacznie poniżej dopuszczalnej normy PEM wynoszącej 7 V/m.

3.1.2. Informacja o obszarach przyrodniczych w województwie małopolskim

Parki Narodowe i inne obszary przyrodnicze

Województwo małopolskie zajmuje powierzchnię 15 183 km² i zlokalizowane jest na obszarach wyżynnych i górskich, co wydatnie przyczynia się do jego atrakcyjności turystycznej, ale też zobowiązuje do szczególnej dbałości o środowisko naturalne. Obszary zalesione województwa stanowią około 28% całkowitej jego powierzchni. Najbardziej zalesiona jest południowa część województwa, a najmniej zalesione są tereny powiatu proszowickiego i miechowskiego.

Małopolska charakteryzuje się największym w Polsce zróżnicowaniem środowiska przyrodniczego. Ogółem około 53% powierzchni województwa objęte jest ochroną prawną. Formy ochrony przyrody obejmują: parki narodowe (w całości Babiogórski, Gorczański, Pieniński, Ojcowski, Tatrzański oraz część Magurskiego), 85 rezerwatów przyrody, 9 parków krajobrazowych, 10 obszarów chronionego krajobrazu, 97 obszarów NATURA 2000, 2 204 pomników przyrody, 80 stanowisk dokumentacyjnych, 48 użytków ekologicznych i 9 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

NATURA 2000

Program NATURA 2000 dotyczy określonych typów siedlisk przyrodniczych a także gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Swym zasięgiem obejmuje 2 obszary Natura 2000 (PLC, czyli posiadające wspólne granice obszar ptasi PLB oraz siedliskowy PLH), 9 obszarów specjalnej ochrony ptaków (PLB), 86 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (PLH). Współdziałanie na rzecz utrzymania walorów przyrodniczych Europy przy zastosowaniu jednolitego prawa dąży w kierunku optymalizacji kosztów finansowych przy jednoczesnym progresie efektów korzystnych dla środowiska.

3.2. Poważne awarie

Na terenie Małopolski występują skrajne zjawiska pogodowe dotyczące m.in. intensywności opadów (powódzie, a także dotkliwe susze). Małopolska zaliczana jest do terenów, na których odnotowano ekstremalne wartości wysokości opadów w Polsce, co skutkuje wysokim prawdopodobieństwem

wystąpienia powodzi. Poziom zagrożenia powodziowego w województwie jest wyższy co najmniej o 15% od przeciętnego zagrożenia powodziowego w Polsce.

Ważnym utrudnieniem są również procesy geodynamiczne o charakterze osuwiskowym obejmujące swoim zasięgiem niejednokrotnie tereny zagospodarowane o gęstej zabudowie. W tej kwestii duże znaczenie mają czynniki antropogeniczne (w głównej mierze inwestycyjne) związane z wszelkiego rodzaju pracami budowlanymi dotyczącymi zmiany warunków statycznych zboczy, stoków, przez co również niejednokrotnie zmianą stosunków wodnych na danym obszarze.

Najważniejsze problemy:

- zły stan infrastruktury przeciwpowodziowej oraz wolne tempo prac naprawczych,
- obniżający się poziom wód gruntowych,
- zagrożenie województwa zjawiskami osuwiskowymi spowodowanymi czynnikami naturalnymi i antropogenicznymi,
- zjawisko suszy – nie tylko w aspekcie zaopatrzenia w wodę, ale również w odniesieniu do wzrostu stężenia zanieczyszczeń i wpływu na przyrodę.

3.3. Dokumenty regionalne i krajowe

Wzrastający rozwój cywilizacyjny, który przejawia się m.in. wzrostem presji na środowisko naturalne, wymaga bardziej racjonalnego dysponowania jego zasobami. Wymóg takiego postępowania wynika z prawa krajowego i międzynarodowego, jak również z dokumentów strategicznych. Dofinansowanie efektywniejszego, zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska i uaktywnienie działań dążących do poprawy jego stanu to główne sfery działalności funduszy w Polsce.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych uporządkowuje zagadnienia gospodarki ściekowej, a także definiuje okres jej wdrażania zgodnie ze zobowiązaniami traktatowymi. Stanowi on wykaz przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w zakresie zbierania, oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych w aglomeracjach.

Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku

Dokument określa podstawowe kierunki polityki energetycznej takie jak:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Polityka Energetyczna Polski poprzez realizację działań zgodnie z wyznaczonymi kierunkami, będzie dążyła do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego kraju przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2021 - 2027

Strategia ta określa obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni regionalnej. Jednym z kierunków polityki rozwoju jest „Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz zasobów środowiska dla rozwoju Małopolski”.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Dokument wyznacza cele, zasady i kierunki gospodarowania przestrzenią województwa, będące jednocześnie rozwinięciem założeń polityki przestrzennej państwa, zawartej w Koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego. Małopolska 2033 – z hałasem nie po drodze

Programem ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego objętych zostało 79,2 km autostrad, 212,75 km dróg wojewódzkich, 511,2 km dróg krajowych oraz 134,23 km linii kolejowych. Poziomy hałasu przy analizowanych drogach w województwie małopolskim są na tyle wysokie, że w wielu miejscach powodują przekroczenia poziomów dopuszczalnych na terenach zamieszkałych. Przekroczenia poziomów dopuszczalnych występują wzdłuż dróg o łącznej długości 501,5 km, w tym 9,2 km autostrad, 370,1 km dróg krajowych oraz 122,2 km dróg wojewódzkich. Szacunkowa powierzchnia obszaru przekroczeń to 20,6 km². Na ponadnormatywny hałas może być narażonych około 164,7 tys. mieszkańców województwa małopolskiego, w tym 2,45 tys. osób na poziom hałasu o najwyższych wartościach (powyżej 75 dB dla poziomu całodobowego lub pow. 70 dB dla pory nocnej).

Działania naprawcze określone w Programie skupiają się głównie na budowie ekranów akustycznych oraz zastosowaniu cichych nawierzchni chroniących tereny, na których największa liczba mieszkańców narażona jest na ponadnormatywne oddziaływania hałasu lub na obszarach podlegających szczególnej ochronie (np. szkoły, szpitale).

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2016 - 2022

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2020 r. poz. 797 z późn. zm.) krajowy plan gospodarki odpadami jest nadrzędnym dokumentem w zakresie gospodarki odpadami, z którym muszą być zgodne wojewódzkie plany gospodarki odpadami.

Uchwała w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego określa:

- regiony gospodarki odpadami komunalnymi,
- regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach oraz instalacje przewidziane do zastępczej obsługi tych regionów, do czasu uruchomienia regionalnych instalacji, w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn,
- regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych niespełniające wymagań ochrony środowiska, których modernizacja nie jest możliwa z przyczyn technicznych lub nie jest uzasadniona z przyczyn ekonomicznych.

W 2021 r. rozpoczną się prace związane z opracowaniem kolejnej aktualizacji krajowego planu gospodarki odpadami. W aktualizacji zostaną zweryfikowane obecne i określone kolejne cele i działania konieczne do podjęcia w gospodarce odpadami m.in. komunalnymi na kolejne lata, w tym także zostaną zweryfikowane

cele dotyczące termicznego przekształcania odpadów. Głównym priorytetem będzie podjęcie takich działań aby poziomy recyklingu były skuteczne ale też i trwale osiągalne.

Program Małej Retencji Województwa Małopolskiego

Program małej retencji województwa małopolskiego obejmuje obszar całego województwa małopolskiego na terenie bezpośredniej zlewni Wisły oraz jej głównych dopływów: Lewobrzeżnych – Przemszy, Prądnika, Dłubni, Szreniawy, Prawobrzeżnych – Skawy, Raby, Uszwicy, Dunajca z Łososiną i Białą, Wistoki z Ropą. Zbiorniki małej retencji uwzględnione w programie są lokalizowane na dopływach w zlewniach w/w rzek na terenie 62 gmin w 17 powiatach.

Program wodno-środowiskowy kraju (PWŚK)

Program wodno-środowiskowy kraju określa podstawowe i uzupełniające działania zmierzające do poprawy lub utrzymania dobrego stanu wód w poszczególnych obszarach dorzeczy. Działania podstawowe skierowane są do realizacji niemal we wszystkich częściach wód na terenie całego kraju i wynikają z zapisów aktów prawa krajowego oraz wspólnotowego w zakresie ochrony i przywracania właściwego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych.

Program Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego.

Sejmik Województwa Małopolskiego uchwałą Nr LVI/894/14 dnia 27 października 2014 r. przyjął Program Strategiczny Ochrona Środowiska. Jest on aktualizacją Programu Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2007-2014, który został przyjęty przez Sejmik Województwa Małopolskiego w dniu 24 września 2007 r. Jest on jednocześnie dokumentem, który realizuje Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Program prezentuje działania przewidziane do realizacji w latach 2014-2020 w tym także te, które nie wynikają z bezpośrednich kompetencji Samorządu Województwa Małopolskiego. Jest więc dokumentem kompleksowo traktującym zadania ochrony środowiska poprzez określone priorytety i najistotniejsze kierunki działań.

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego: Małopolska w zdrowej atmosferze

Sejmik Województwa Małopolskiego Uchwałą Nr XXV/373/20 z dnia 28 września 2020 r. dokonał uaktualnienia zapisów Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Celem dokumentu jest realizacja uchwał antysmogowych oraz ograniczenie powstawania nowych źródeł spalania paliw węglowych, co pozwoli na osiągnięcie w całej Małopolsce dopuszczalnych poziomów pyłu PM10 i PM2,5 do 2023 roku oraz benzo(a)pirenu i dwutlenku azotu do 2026 roku.

Zaplanowane działania naprawcze opierają się na pełnym wdrożeniu tzw. uchwał antysmogowych dla Krakowa i Małopolski oraz maksymalnym wykorzystaniu dostępnych środków finansowych z rządowych programów: Czyste Powietrze, Stop Smog oraz ulgi termomodernizacyjnej. Program ochrony powietrza wprowadza działania naprawcze, służące szybszej poprawie jakości powietrza w Małopolsce.

Regulacje dotyczące paliw stałych

Finansowanie kotłów na paliwa stałe ze środków publicznych, w tym programu Czyste Powietrze, w Małopolsce będzie mogło obejmować:

- od 1 stycznia 2021 r. wyłącznie kotły na biomasę (z wyłączeniem projektów w trakcie realizacji),
- od 1 stycznia 2023 r. wyłącznie kotły na biomasę o emisji pyłu do 20 mg/m³ (przy 10% O₂).

Poza Krakowem pozostanie możliwość instalacji ze środków własnych i eksploatacji kotłów na węgiel, drewno i biomasę oraz kominków i ogrzewaczy zgodnych z obowiązującą uchwałą antysmogową dla Małopolski (standard ekoprojektu).

Dla zainteresowanych gmin będą mogły być wprowadzane dodatkowe ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji na paliwa stałe w formie uchwał antysmogowych. Wypracowane zostaną jednak jednolite zasady wprowadzania takich regulacji.

Zadania gmin

Program ochrony powietrza dla Małopolski zakłada szereg zadań dla samorządów gminnych, m.in.:

- utworzenie i utrzymanie punktów obsługi programu Czyste Powietrze,
- zatrudnienie ekodoradcy w każdej gminie, którego zadaniem będzie doradztwo dla mieszkańców, prowadzenie edukacji ekologicznej oraz obsługa programu Czyste Powietrze,
- prowadzenie akcji informacyjnych o wymaganiach uchwały antysmogowej z dotarciem do każdego punktu adresowego w gminie opalanego węglem lub drewnem oraz obowiązek zamieszczenia na stronie internetowej gminy informacji o jakości powietrza i możliwości zgłoszenia ekointerwencji,
- inwentaryzacja co najmniej 70% budynków w gminie do końca 2021 roku, w tym co najmniej 90% do 30 czerwca 2022 roku. Współpraca gmin z kominiarzami i nadzorem budowlanym przy inwentaryzacji do krajowej bazy CEEB. Przekazywanie co pół roku informacji o postępie wymiany kotłów i inwentaryzacji w gminie,
- kontrole interwencyjne palenisk w ciągu 12 godzin od zgłoszenia. Możliwe będzie prowadzenie kontroli przez straże gminne bądź międzygminne, pracowników urzędu lub przy współpracy z Policją. W przypadku co najmniej 10% prowadzonych kontroli interwencyjnych w skali roku konieczne będzie pobranie próbek popiołu z paleniska,
- analiza skali ubóstwa energetycznego, potrzeb w zakresie termomodernizacji i wymiany ogrzewania u tych osób oraz wsparcie dla osób dotkniętych ubóstwem energetycznym i rekomendowane wprowadzenie programów osłonowych dla najuboższych,
- identyfikacja, w ramach aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, potencjalnych obszarów, które ze względów technicznych i prawnych mogą być przeznaczone pod instalacje OZE o mocy powyżej 100 kW wytwarzające energię elektryczną,
- zapewnienie przez jednostki samorządu wykorzystania w budynkach użyteczności publicznej energii elektrycznej pochodzącej z OZE. Od 2023 roku co najmniej 50%, a od 2025 roku 100% zużywanej przez nie energii elektrycznej w ciągu roku będzie pochodziło z OZE,
- rekomendacja przeznaczenia co najmniej 1% dochodów własnych gminy (bez uwzględniania subwencji i dotacji) na finansowanie: realizacji programów dotacyjnych i osłonowych, prowadzenia kontroli, zatrudnienia ekodoradców, realizacji programów rządowych, termomodernizację budynków użyteczności publicznej, inwentaryzację źródeł ogrzewania budynków oraz akcji edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza,

- osiągnięcie poprzez prowadzone działania liczby urządzeń grzewczych niespełniających wymagań uchwały antysmogowej (dla Małopolski), która nie przekroczy od 1 stycznia 2023 roku 15%, a od 1 stycznia 2027 roku 3% wszystkich zainstalowanych urządzeń grzewczych w gminie.

W przypadku zatrudnienia ekodoradców oraz doposażenia straży międzygminnych planowane jest wsparcie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2021-2027.

Zadania powiatów

- zatrudnienie ekodoradcy ds. klimatu, którego zadaniem będzie między innymi koordynacja działań gmin w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i budownictwa energooszczędnego,
- prowadzenie akcji informacyjnych o wymaganiach uchwały antysmogowej wśród przedsiębiorców i w ramach wydawania pozwoleń na budowę,
- obowiązek zamieszczenia na stronie internetowej powiatu informacji o jakości powietrza i możliwości zgłoszenia ekointerwencji,
- prowadzenie kontroli stacji diagnostycznych pojazdów co najmniej raz w roku oraz inicjowanie we współpracy z policją co najmniej 4 rocznie akcji weryfikacji pojazdów poruszających się po drogach,
- prowadzenie kontroli interwencyjnych u podmiotów prowadzących działalność gospodarczą zgodnie z kompetencjami ustawowymi,
- wprowadzanie danych o rocznych emisjach zanieczyszczeń do powietrza w wydawanych pozwoleniach do bazy udostępnionej przez Urząd Marszałkowski,
- rekomendacja przeznaczenia co najmniej 0,5% dochodów własnych powiatu na działania związane z ochroną powietrza.

Zadania Województwa

- wsparcie jednostek samorządu w realizacji działań
- koordynowanie procesu transformacji energetycznej i wykorzystania środków *Funduszu Sprawiedliwej Transformacji*,
- koordynowanie i monitorowanie wdrażania Programu i uchwały antysmogowej:
- opracowanie zasad wprowadzania tzw. uchwał antysmogowych (na podstawie art. 96 Poś) w gminach oraz przyjmowanie uchwał na wniosek gmin,
- współpraca z Narodowym i Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przy wdrażaniu dostępnych programów dotacyjnych,
- przygotowanie wytycznych dotyczących działań ograniczających emisję z zakładów przemysłowych w przypadku wprowadzenia 3 stopnia zagrożenia,
- rekomendacja przeznaczenia co najmniej 0,5% dochodów własnych województwa na działania związane z ochroną powietrza i klimatu.

Ograniczenie emisji z transportu

W ramach działań naprawczych brany jest pod uwagę także ważny aspekt w kontekście zanieczyszczenia powietrza – transport. Działania obejmują:

- utworzenie w Krakowie strefy czystego transportu w oparciu o normy emisji Euro. Rekomendowane jest, by w wersji pilotażowej strefa została wyznaczona wewnątrz II obwodnicy, a w wersji docelowej objęła obszar wewnątrz IV obwodnicy. Warunki wjazdu do strefy powinny zostać określone w planie wdrożenia przygotowanym przez Urząd Miasta Krakowa. Dla realizacji tego działania wymagane są zmiany w przepisach na poziomie krajowym,
- wdrożenie w Krakowie stref Tempo-30 na wyznaczonych obszarach wewnątrz III obwodnicy miasta,
- uruchomienie przez miasto Kraków systemu monitorowania emisji z transportu obejmującego bieżące informacje charakteryzujące ruch w mieście,
- opracowanie i przyjęcie w miastach na prawach powiatu planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP) według wytycznych KE,
- prowadzenie przez Województwo działań, które przyspieszą wprowadzenie przepisów krajowych, pozwalających na wdrożenie stref czystego transportu w oparciu o normy emisji Euro.

Ograniczenie emisji przemysłowych

Działania mające ograniczyć negatywny wpływ przemysłu na zanieczyszczenie powietrza to między innymi:

- stosowanie najlepszych dostępnych technologii (BAT) w dużych zakładach,
- przeprowadzanie regularnych kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń w zakładach przemysłowych,
- stworzenie wojewódzkiej bazy danych o emisjach przemysłowych,
- publiczne informowanie o awariach i zdarzeniach powodujących zwiększoną emisję zanieczyszczeń do powietrza,
- informowanie gmin o postępowaniach w sprawie wydania decyzji dla zakładów przez właściwe organy.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Główne cele Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

4. Priorytety, Programy, cele środowiskowe

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie realizuje swoje zadania związane z finansowaniem ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym w art. 400a ust. 1 pkt 2, 2a, 5-9a, 11-22 i 24-42 POŚ.

Wspierane będą następujące działania:

4.1. Priorytety działań Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

4.1.1. Priorytety związane z ochroną i zrównoważonym gospodarowaniem zasobami wodnymi

- przedsięwzięcia związane z ochroną wód,
- przedsięwzięcia związane z wdrożeniem programu działania o którym mowa w art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (art. ten mówi o: W celu zmniejszenia zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobiegania dalszemu zanieczyszczeniu opracowuje się i wdraża na obszarze całego państwa program działań.)
- wspomaganie realizacji zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska.

Programy i zadania realizujące powyższy priorytet: Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Program priorytetowy "Moja woda", nabory wniosków o dofinansowanie zgodnie z "Zasadami finansowania zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie".

4.1.2. Priorytety związane z racjonalnym gospodarowaniem odpadami i ochroną powierzchni ziemi

- działania z zakresu zagospodarowania odpadów nielegalnie przemieszczonych, w przypadkach, o których mowa w art. 23-25 rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz. Urz. UE L 190 z 12.07.2006, str. 1), oraz wspomaganie realizacji zadań przeciwdziałających nielegalnemu przemieszczaniu odpadów, w tym tworzenia miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów, o których mowa w art. 24a ustawy z dnia 14 grudnia 2021 r. o odpadach;
- koszty gospodarowania odpadami z wypadków, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami,
- wykonywanie badań i pomiarów związanych z odpadami przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska oraz badań laboratoryjnych w zakresie zawartości metali ciężkich w bateriach lub akumulatorach przez Inspekcję Handlową
- koszty usunięcia odpadów i gospodarowania nimi w przypadku, o którym mowa w art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
- przedsięwzięcia związane z ochroną powierzchni ziemi, z wyłączeniem remediacji polegających na samooczyszczaniu;
- przedsięwzięcia związane z niepolegającą na samooczyszczaniu remediacją historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi, jeżeli obowiązującym do przeprowadzenia remediacji jest regionalny dyrektor ochrony środowiska lub władająca powierzchnią ziemi jednostka samorządu terytorialnego;
- realizację zadań wyspecjalizowanej jednostki, o której mowa w art. 16 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 2158 z późn zm.);

Programy i zadania realizujące powyższy priorytet: Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie, Program Priorytetowy "Ochrona powierzchni ziemi – rekultywacja terenów zdegradowanych", Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów

zawierających azbest, nabory wniosków o dofinansowanie zgodnie z "Zasadami finansowania zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie".

4.1.3. Priorytety związane z ochroną atmosfery

- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza,
- wspomaganie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- opracowywanie i wdrażanie nowych technik i technologii w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w szczególności dotyczących ograniczania emisji i zużycia wody, a także efektywnego wykorzystywania paliw;
- wspomaganie ekologicznych form transportu.

Programy i zadania realizujące powyższy priorytet: Program priorytetowy "Czyste powietrze", nabory wniosków o dofinansowanie zgodnie z "Zasadami finansowania zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie".

4.1.4. Priorytety związane z ochroną różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

- działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- opracowywanie planów ochrony dla obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz prowadzenie monitoringu przyrodniczego;
- przedsięwzięcia związane z ochroną i przywracaniem chronionych gatunków roślin lub zwierząt;
- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;
- zadania związane ze zwiększaniem lesistości kraju oraz zapobieganiem szkodom w lasach i likwidacją tych szkód, spowodowanych przez czynniki biotyczne i abiotyczne.

Programy i zadania realizujące powyższy priorytet: Program Priorytetowy „Likwidacja Barszczu Sosnowskiego na terenie województwa małopolskiego”, nabory wniosków o dofinansowanie zgodnie z "Zasadami finansowania zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie".

4.1.5. Inne priorytety

- rozwój przemysłu produkcji środków technicznych i aparatury kontrolno-pomiarowej, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej;
- rozwój sieci stacji pomiarowych, laboratoriów i ośrodków przetwarzania informacji, służących badaniu stanu środowiska;
- system kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, w szczególności tworzenie baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat;
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;

- wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku;
- działania polegające na zapobieganiu i likwidowaniu poważnych awarii oraz szkód górniczych, a także ich skutków;
- przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i likwidowanie ich skutków dla środowiska;
- zapobieganie skutkom zanieczyszczenia środowiska lub usuwanie tych skutków, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego
- edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- przygotowywanie i obsługa konferencji krajowych i międzynarodowych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- wydatki na nabywanie, utrzymanie, obsługę i zabezpieczenie specjalistycznego sprzętu i urządzeń technicznych, służących wykonywaniu działań na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- wojewódzkie programy ochrony środowiska, programy ochrony powietrza, plany działań krótkoterminowych, programy ochrony przed hałasem, programy ochrony i rozwoju zasobów wodnych, plany gospodarki odpadami, plany gospodarowania wodami oraz krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych, a także wspomaganie realizacji i systemu kontroli tych programów i planów;
- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi;
- inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa.

Programy i zadania realizujące powyższy priorytet: Program "Zapobieganie poważnym awariom i likwidacja ich skutków dla środowiska – Bezpieczny Strażak", Program "Mały strażak", Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 1) Dofinansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych, Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, Program Priorytetowy - Edukacja ekologiczna, nabory wniosków o dofinansowanie zgodnie z "Zasadami finansowania zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie".

4.2. Programy związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną

4.2.1. Programy WFOŚiGW w Krakowie

- ***Program "Zapobieganie poważnym awariom i likwidacja ich skutków dla środowiska – Bezpieczny Strażak"***

Program skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego oraz jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu województwa małopolskiego. Celem Programu jest wyposażenie strażaków OSP z terenu województwa małopolskiego w odzież ochronną do działań bojowych, sprzęt ratowniczo-gaśniczy, samochody oraz części zamienne. Dofinansowanie ma postać dotacji w wysokości do 50% kosztów kwalifikowanych brutto. Zakupione w ramach Programu elementy umundurowania oraz sprzęt ratowniczo-gaśniczy muszą posiadać atesty dopuszczenia i certyfikaty do stosowania w ochronie przeciwpożarowej.

- **Program „Mały Strażak”**

Program skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego oraz jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu województwa małopolskiego. Celem Programu jest wyposażenie Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych w odzież ochronną (do działań bojowych, ćwiczebnych), modeli szkoleniowych do nauki pierwszej pomocy, sprzętu ratowniczo-gaśniczego lub ćwiczebnego oraz wyjazdów szkoleniowych lub turniejowych. Dofinansowanie ma postać dotacji w wysokości do 50% kosztów kwalifikowanych brutto. Zakupione w ramach Programu elementy muszą posiadać atesty i certyfikaty dopuszczone do stosowania przez dzieci i młodzież.

- **Program Priorytetowy - Edukacja ekologiczna**

Program skierowany jest do podmiotów, których celem statutowym jest ochrona środowiska lub edukacja ekologiczna, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału pomiędzy swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników (m.in. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, stowarzyszenia, fundacje). Celem Programu jest dofinansowanie zadań o największym potencjale edukacyjnym, których realizacja przyniesie największe efekty ekologiczne, tj. wzrost wiedzy z zakresu ochrony środowiska i świadomości ekologicznej dzieci w wieku przedszkolnym oraz dzieci i młodzieży objętych obowiązkiem szkolnym w województwie małopolskim. Dofinansowanie ma postać dotacji w postaci do 70-80% kosztów kwalifikowanych brutto.

- **Program Priorytetowy „Likwidacja Barszczu Sosnowskiego na terenie województwa małopolskiego”**

Program skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego, ich związków oraz jednostek samorządu terytorialnego działających wspólnie na podstawie zawartych porozumień. Celem Programu jest powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez dofinansowanie zabiegów likwidacji stanowisk barszczu Sosnowskiego. Dofinansowanie ma postać dotacji w wysokości do 70% kosztów kwalifikowanych brutto.

- **Program Priorytetowy „Ochrona powierzchni ziemi – rekultywacja terenów zdegradowanych”**

Program skierowany jest do podmiotów realizujących przedsięwzięcia w ramach wykonania zastępczego (stosowanego, gdy właściwy organ/podmiot podejmuje działania polegające na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi w trybie nadzwyczajnego usuwania odpadów, o którym mowa w art. 26a i nast. ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 797 z późn. zm.). Celem Programu jest ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko oraz przywrócenie do ponownego użytkowania terenów zdegradowanych, w tym m.in.:

- roboty demontażowe i rozbiórkowe,
- zbieranie, transport oraz odzysk lub unieszkodliwienie odpadów, w tym przeterminowanych środków ochrony roślin i ich opakowań, elementów budowlanych, zanieczyszczonej gleby i ziemi, tj. czynności polegające na usunięciu odpadów i gospodarowaniu nimi, w tym odpadów popożarowych,
- przeprowadzenie działań naprawczych lub rekultywacji, w tym remediacji zdegradowanego terenu (oczyszczenie gleby, ziemi i wód gruntowych), ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w glebie, ziemi i wodzie, wprowadzenie roślinności, zalesienie, zadrzewienie,

- rekultywacja polegająca na ukształtowaniu wierzchowiny, wykonanie okrywy rekultywacyjnej, uporządkowanie gospodarki odciekami (rekultywacja techniczna),
- rekultywacja biologiczna składowiska odpadów lub obiektów unieszkodliwiania odpadów (wprowadzenie roślinności),
- instalacja do monitoringu (dla przykładu piezometri).

Dofinansowanie ma postać pożyczki preferencyjnej w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych, z możliwością częściowego umorzenia.

4.2.2. Programy współrealizowane z NFOŚiGW

- **Program priorytetowy "Czyste powietrze"**

Program skierowany jest do osób fizycznych będących właścicielami/współwłaścicielami budynków jednorodzinnych lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Celem Programu jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy oraz poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych poprzez ich termomodernizację. Dofinansowanie ma postać dotacji, której wysokość zależy m.in. od dochodów wnioskodawcy.

- **Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych**

Program skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków lub podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Celem Programu jest poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji umieszczonych w KPOŚK poprzez zagospodarowanie ścieków lub zagospodarowanie ścieków wraz z zaopatrzeniem w wodę na obszarach poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK, podłączenia do sieci wodociągowej (pod warunkiem realizacji zadania związanego z zagospodarowaniem ścieków) i kanalizacyjnej tylko dla gospodarstw domowych (w tym również zarządzanych przez wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe), gospodarstw agroturystycznych, obiektów użyteczności publicznej. Dofinansowanie ma postać pożyczki preferencyjnej w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych, z możliwością częściowego umorzenia.

- **Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 1) Dofinansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych**
Program skierowany do Podmiotów (z wykluczeniem państwowych jednostek budżetowych) znajdujących się na liście w ramach Porozumienia Ministrów: Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Środowiska. Celem Programu jest wyposażenie jednostek w specjalistyczny sprzęt wykorzystywany w akcjach ratowniczych oraz podczas usuwania skutków zagrożeń (samochody ratowniczo-gaśnicze, specjalistyczny sprzęt pływający itp.). Dofinansowanie ma postać dotacji w wysokości do 50% kosztów kwalifikowanych.

- **Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych**
Program skierowany jest do jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Celem Programu jest podniesienie gotowości bojowej lokalnych służb ratowniczych poprzez wyposażenie jednostek OSP

w sprzęt, wyposażenie i środki ochrony indywidualnej do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń. Dofinansowanie ma postać dotacji w wysokości do 50% kosztów kwalifikowanych ale nie więcej niż 25 000 zł.

- **Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest**
Program skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego - gmin, związków międzygminnych i powiatów, działających na rzecz właścicieli lub posiadaczy obiektów budowlanych na jej terenie. Celem Programu jest wzrost ilości unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest poprzez dofinansowanie:
  - przedsięwzięć w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
  - przedsięwzięć w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest na obszarach dotkniętych klęską żywiołową lub dotkniętych zdarzeniami noszącymi znamiona klęski żywiołowej.Dofinansowanie ma postać dotacji w wysokości 40-100% kosztów kwalifikowanych.

- **Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie**
Program skierowany jest do posiadaczy użytków rolnych, o pH gleby poniżej lub równej 5,5 i powierzchni nie przekraczającej 75 ha. Celem Programu jest regeneracja gleb poprzez dofinansowanie zakupu:

1) wapna nawozowego odpowiadającego typom wapna nawozowego, określonego w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 września 2010 r. w sprawie sposobu pakowania nawozów mineralnych, umieszczania informacji o składnikach nawozowych na tych opakowaniach, sposobu badania nawozów mineralnych oraz typów wapna nawozowego (Dz. U. Nr 183, poz. 1229);
2) środka wapnującego, o którym mowa w przepisach rozporządzenia (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. w sprawie nawozów..

Dofinansowanie ma postać dotacji w wysokości:

- 1) do 300 zł/t czystego składnika odkwaszającego (CaO oraz MgO) dla gospodarstw o powierzchni nie przekraczającej 25 ha użytków rolnych;
- 2) do 200 zł/t czystego składnika odkwaszającego (CaO oraz MgO) dla gospodarstw o powierzchni nie przekraczającej 50 ha użytków rolnych;
- 3) do 100 zł/t czystego składnika odkwaszającego (CaO oraz MgO) dla gospodarstw o powierzchni nie przekraczającej 75 ha użytków rolnych.

- **Program priorytetowy "Moja woda"**
Program skierowany jest do osób fizycznych będących właścicielami lub współwłaścicielami nieruchomości, na której znajduje się budynek mieszkalny jednorodzinny. Celem Programu jest zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywania zgromadzonej wody opadowej i roztopowej poprzez dofinansowanie:
  - przewodów odprowadzających wody opadowe zebrane z rynien, wpustów do zbiornika nadziemnego, podziemnego, otwartego lub zamkniętego, szczelnego lub infiltracyjnego,
  - instalacji rozsączającej,
  - zbiorników retencyjnych nadziemnych, podziemnych, otwartych lub zamkniętych, szczelnych lub infiltracyjnych,

- elementów do nawadniania lub innego wykorzystania zatrzymanej wody.

Dofinansowanie ma postać dotacji w wysokości do 80% kosztów kwalifikowanych, ale nie więcej niż 5 000 zł na daną nieruchomość.

4.3. Dziedziny cele środowiskowe

4.3.1. Strategia w dziedzinie ochrony wód

W pierwszej kolejności dofinansowywane będą przedsięwzięcia związane z realizacją „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych”, w tym:

- budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków mająca na celu osiągnięcie wymaganych standardów jakości ścieków odprowadzanych do środowiska,
- budowa systemów kanalizacyjnych,
- budowa obiektów gospodarki osadowej, mająca na celu właściwe zagospodarowanie osadów powstających w oczyszczalniach ścieków.

4.3.2. Strategia w dziedzinie ochrony atmosfery

Wspierane będą następujące przedsięwzięcia:

- wymiana źródeł ciepła w celu ograniczenia emisji pyłów i szkodliwych gazów pochodzących z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych
- inwestycje powodujące zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z energetyki komunalnej i zawodowej, na obszarach (w tym chronionych) i w aglomeracjach, w których lokalnie dochodzi do przekraczania dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza,
- rozwój ekologicznych form transportu w celu ograniczenia emisji spalin do atmosfery z komunikacji
- zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł energii, m.in. zakup i montaż instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych, pomp ciepła; modernizacja i budowa kotłowni opalanych biomasą; wytwarzanie energii z biogazu w postaci energii elektrycznej i ciepłej; budowa i modernizacja elektrowni wodnych i wiatrowych
- termomodernizacja budynków,
- budowa systemów zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej,
- wymiana oświetlenia na energooszczędne,
- usprawnienie procesów technologicznych w przedsiębiorstwach.

4.3.3. Strategia w dziedzinie racjonalnego gospodarowania odpadami i ochrony powierzchni ziemi.

Wspierane będą następujące przedsięwzięcia:

- realizacja gminnych, międzygminnych, powiatowych i wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, szczególnie w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym wspomaganie systemów zagospodarowania osadów ściekowych i kompostowni,
- działania zmierzające do odzysku i recyklingu odpadów, a zwłaszcza odpadów opakowaniowych,
- unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, odpadów medycznych oraz odpadów przemysłowych,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- rekultywacja środowiska gleb.

4.3.4. Strategia w dziedzinie różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

Wspierane będą następujące przedsięwzięcia:

- czynna ochrona przyrody na obszarach chronionych w Polsce prowadząca do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej zgodnie z Krajową Strategią Ochrony i Umiarowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej,
- działania mające na celu zachowanie zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów oraz przywracania drożności korytarzy ekologicznych, aby umożliwić prawidłowe funkcjonowanie sieci NATURA 2000,
- likwidacja gatunków inwazyjnych zagrażających różnorodności biologicznej i krajobrazowej

4.3.5. Strategia w pozostałych dziedzinach

Wspierane będą m.in. następujące przedsięwzięcia:

- wyposażenie w specjalistyczny sprzęt jednostki działające na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- edukacja ekologiczna i działania na rzecz rozwoju bazy dydaktycznej, organizacja konferencji krajowych i międzynarodowych z zakresu ochrony środowiska.

4.4. Cele środowiskowe w ujęciu Wspólnej Strategii

Finansowanie obszarów priorytetowych przez Fundusze będzie opierało się przede wszystkim na uzupełnieniu finansowania środków zagranicznych pochodzących ze środków europejskich.

Głównymi zadaniami Wspólnej Strategii są:

1. stworzenie wspólnej podstawy, z której będą wynikały strategie działania poszczególnych funduszy,
2. zbudowanie spójnego systemu Funduszy przez uregulowanie obszaru współpracy funduszy, który wykracza poza ich odrębne strategie.

Do realizacji celów środowiskowych, zacieśnienia i ukierunkowania współpracy ustanowione zostały następujące priorytety współpracy:

- 1) Priorytety w zakresie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej

- a) Koncentracja działań NFOŚiGW i WFOŚiGW na tworzeniu warunków do wsparcia wdrażania i pełnego wykorzystania dostępnych dla Polski środków europejskich na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.
  - b) Zwiększenie wykorzystywania dostępnych środków Funduszy i efektywności ich wykorzystywania.
- 2) Priorytety w zakresie komunikacji i obsługi beneficjentów
    - a) Poprawa komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej.
    - b) Sprawna obsługa beneficjentów.
  - 3) Priorytety w zakresie rozwoju systemu Funduszy

Cele środowiskowe Wspólnej Strategii stanowią podstawowy zakres działalności Funduszy, wpisują się też w kierunki wskazane między innymi w Polityce Ekologicznej Państwa 2030, czy w Krajowym Planie na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030.

Wskazane kierunki i powiązane z nimi priorytety realizowane będą w szczególności poprzez wsparcie ze środków Funduszy realizacji zadań i przedsięwzięć zgodnych z katalogiem obszarów finansowania ochrony środowiska wskazanym w ustawie POŚ.

- **Transformacja energetyczna gospodarki**

Kluczowe cele do realizacji:

1. Wzrost ilości wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych;
2. Wzrost ilości wytwarzanej energii w skojarzeniu (wysokosprawna kogeneracja);
3. Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej i finalnej;
4. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych.

- **Poprawa jakości powietrza**

Kluczowe cele realizacji:

1. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza takich jak: pyły, tlenki azotu, dwutlenek siarki i benzo(a)piren;
2. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych;
3. Wzrost ilości wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych;
4. Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej.

- **Adaptacja do zmian klimatu**

Kluczowe cele do realizacji:

1. Wzmocnienie systemu ochrony ludzi przed zagrożeniami;
2. Wspieranie działalności monitoringu środowiska;
3. Wzrost możliwości oszczędzania i retencjonowania wody.

- **Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami**

Kluczowe cele do realizacji:

1. Ograniczenie masy składowanych odpadów;

2. Zwiększenie masy odpadów poddanych recyklingowi bądź innym procesom odzysku;
3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów;
4. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko wytwarzanych produktów zmierzające do racjonalnego wykorzystania zasobów;

- **Działania na rzecz ochrony przyrody**

Kluczowe cele do realizacji:

1. Prowadzenie działań mających na celu ochronę siedlisk i gatunków zagrożonych;
2. Prowadzenie działań związanych z ograniczaniem gatunków inwazyjnych.

- **Poprawa gospodarki wodno-ściekowej**

Kluczowe cele do realizacji:

1. Zwiększenie liczby osób objętych ulepszonym systemem oczyszczania ścieków;
2. Zwiększenie liczby osób korzystających ze zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę;
3. Dalsza optymalizacji procesów oczyszczania ścieków komunalnych;
4. Rozwój innowacyjnych technologii w zakresie oczyszczania ścieków z zanieczyszczeń problematycznych takich jak np. mikroplastyki, farmaceutyki, mikrozanieczyszczenia, itp.;
5. Wypracowanie systemowych i efektywnych rozwiązań służących zagospodarowaniu osadów ściekowych;
6. Zmniejszenie zużycia wody i emisji ścieków w przemyśle, a także budowa i modernizacja zakładowych oczyszczalni/podczyszczalni ścieków przemysłowych.

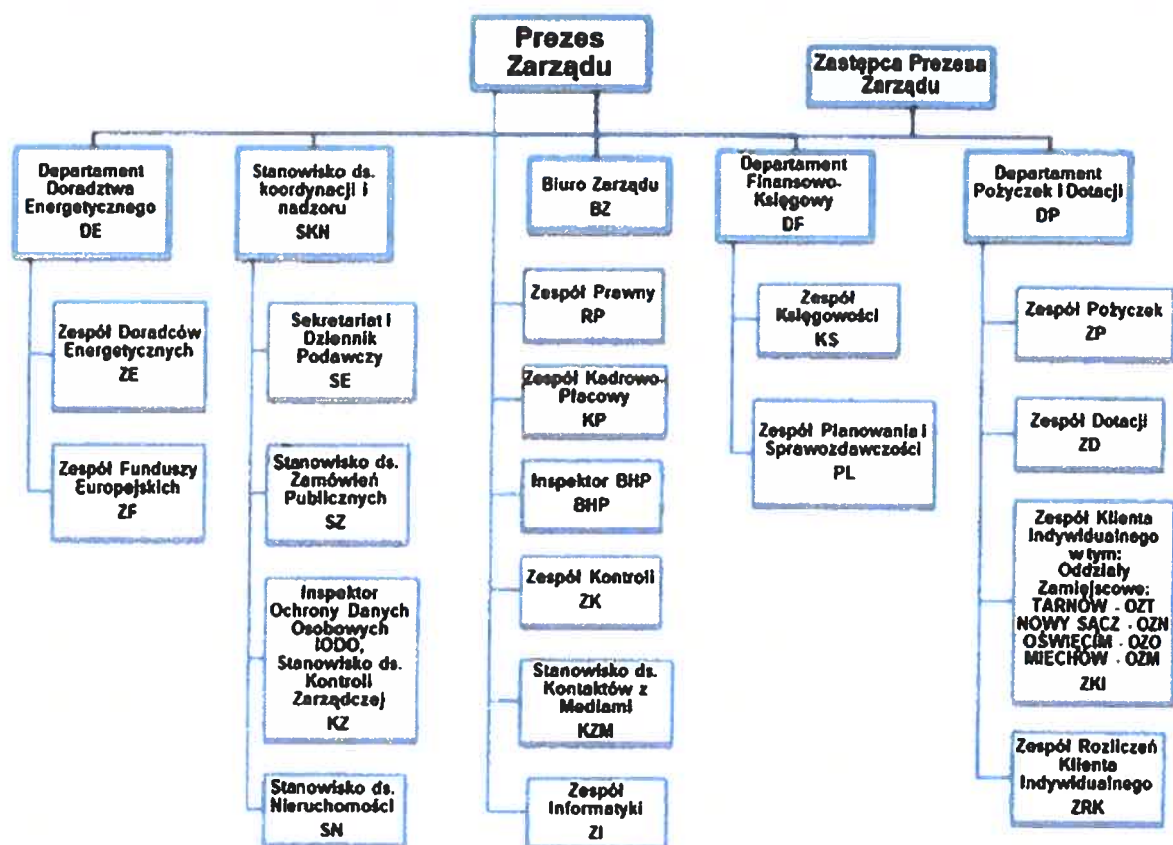
5. Podstawowe wielkości finansowe WFOŚiGW w Krakowie

5.1. Struktura organizacyjna i instrumenty finansowania

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie działa od 1993 roku. Został powołany na podstawie przepisów ustawy z 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska. Od 2001 roku działalność Funduszu regulują przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którą organami Funduszu są: Rada Nadzorcza i Zarząd.

Rada Nadzorcza składa się z 5 członków powoływanych i odwoływanych przez ministra właściwego do spraw klimatu. Rada kontroluje działalność Zarządu Funduszu. Zarząd Funduszu tworzą prezes i jego zastępca. Zarząd prowadzi bieżącą działalność Funduszu zgodnie z ustawami, uchwałami Rady oraz organizuje i kieruje pracą biura Funduszu. Nadzór nad działalnością Funduszu sprawuje minister właściwy do spraw klimatu.

Strukturę organizacyjną biura Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie określa Regulamin Organizacyjny.

Źródło: opracowanie własne

Do zadań Biura Zarządu należy prowadzenie spraw związanych z obsługą organów Wojewódzkiego Funduszu, Rady Nadzorczej oraz Zarząd.

Do zadań Zespołu Prawnego należy wykonywanie kompleksowej obsługi prawnej organów Wojewódzkiego Funduszu i biura Wojewódzkiego Funduszu na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych.

Do Zespołu Kadrowo-Płacowego należą sprawy kadrowe i płacowe pracowników biura Wojewódzkiego Funduszu.

Do zadań Inspektora BHP należą sprawy związane z bezpieczeństwem i higieną pracy pracowników Wojewódzkiego Funduszu.

Do zadań Zespołu Kontroli należą sprawy związane z przeprowadzaniem kontroli zewnętrznych u beneficjentów Wojewódzkiego Funduszu w ramach obowiązujących procedur oraz kontrola zadań realizowanych ze środków krajowych oraz europejskich (WFOŚiGW w Krakowie, NFOŚiGW i POIiŚ).

Do zadań Stanowiska ds. Kontaktów z Mediami należą sprawy w zakresie współpracy ze środkami masowego komunikowania w zakresie prezentacji stanowiska Funduszu oraz sprawy z zakresu public relations i promocji, w tym planowanie kampanii promocyjno - reklamowej i gadżetów promocyjnych, kontakty z mediami.

Do zadań Zespołu Informatyki należą m.in. sprawy związane z zarządzaniem siecią komputerową oraz prowadzenie strony internetowej wraz z bieżącą obsługą informatyczną Funduszu.

Do zadań Departamentu Finansowo-Księgowego należy zapewnienie obsługi finansowej i księgowej Wojewódzkiego Funduszu, w tym prowadzenie ewidencji środków wydatkowanych w ramach umowy o partnerstwie oraz umowy dotacji celowej.

Do zadań Departamentu Pożyczek i Dotacji należą sprawy:

- w zakresie zadań Zespołu Pożyczek - prowadzenie całości spraw związanych z udzielaniem przez organy Wojewódzkiego Funduszu pożyczek ze środków krajowych, prowadzenie spraw wynikających z umów o współpracy zawartych z bankami i spraw związanych z udzielaniem pomocy publicznej oraz sprawozdawczość w tym zakresie,
- w zakresie zadań Zespołu Dotacji - prowadzenie całości spraw związanych z udzielaniem przez organy Wojewódzkiego Funduszu dotacji ze środków krajowych w ramach organizowanych naborów wniosków oraz dodatkowych programów, wdrażanie Programu priorytetowego "Moja woda" skierowanego do osób fizycznych (ocena wniosków o dotacje, przygotowanie i rozliczenie umów dotacji),
- w zakresie zadań Zespołu Obsługi Klienta Indywidualnego - weryfikacja wniosków o dofinansowanie oraz przygotowanie umów zawieranych z osobami fizycznymi w ramach programów rządowych współrealizowanych z NFOŚiGW,
- w zakresie zadań Zespołu Rozliczeń Klienta Indywidualnego - weryfikacja wniosków o płatność oraz rozliczanie umów dotacji oraz pożyczek zawartych z osobami fizycznymi w ramach programów rządowych współrealizowanych z NFOŚiGW.

Do zadań Stanowiska ds. Koordynacji i Nadzoru należą sprawy nadzoru i koordynacja czynności oraz zadań realizowanych przez Sekretariat i Dziennik Podawczy, nadzór, koordynacja i kontrola zadań realizowanych na stanowisku pracy ds. zamówień publicznych, koordynacja zadań realizowanych przez Inspektora Ochrony danych Osobowych, stanowiska ds. Kontroli Zarządczej, nadzór, koordynacja i kontrola zadań realizowanych na stanowisku pracy ds. Nieruchomości, wykonywanie innych zadań w zakresie koordynacji i nadzoru podległych stanowisk pracy oraz wyznaczonych do współpracy pracowników, koordynacja zadań realizowanych w ramach obsługi budynku Wojewódzkiego Funduszu, nadzór i koordynacja zadań archiwum zakładowego Wojewódzkiego Funduszu.

Do zadań Departamentu Doradztwa Energetycznego należy:

- kompleksowa pomoc w zakresie przygotowania, weryfikacji, wdrożenia i monitorowania planów gospodarki niskoemisyjnej i weryfikacja audytów energetycznych, wynikające z Umowy o partnerstwie na rzecz realizacji Projektu pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”, w ramach poddziałania 1.3.3 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020
- całokształt spraw związanych z obsługą projektów dofinansowanych ze środków Funduszy Spójności w ramach realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.
- realizacja zadań związanych z zamknięciem projektów w ramach POIiŚ.

5.2. Instrumenty finansowe wykorzystywane przez Fundusz

W celu realizacji strategii Fundusz będzie stosował następujące instrumenty finansowe:

- wspólne finansowanie realizacji programów o zasięgu ponadwojewódzkim z Narodowym i wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i bankami komercyjnymi,
- pożyczki preferencyjne – inwestycyjne (z możliwością częściowego umorzenia) i płatnicze, w tym pożyczki przeznaczone na zachowanie płynności finansowej,
- dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych,
- dotacje, w tym również dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Stosowane „Procedury i kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków WFOŚiGW w Krakowie” maksymalizują efektywność wykorzystania publicznych środków, jakimi dysponuje Fundusz.

Efektywność ta osiągana jest poprzez stosowanie, przy ocenie zadań, wskaźnika jednostkowego kosztu osiągnięcia efektu ekologicznego (W)

$$W = \frac{\text{Nakłady inwestycyjne}}{\text{Całkowity efekt ekologiczny}}$$

Metodyka wyliczania maksymalnych jednostkowych kosztów osiągnięcia efektu ekologicznego

Maksymalny jednostkowy koszt osiągnięcia efektu ekologicznego dla danego rodzaju zadań na rok „n+1” wyliczany jest, jako średnia arytmetyczna kosztów osiągnięcia efektu ekologicznego wszystkich inwestycji* danego rodzaju sfinansowanych z udziałem środków Wojewódzkiego Funduszu w roku „n”. Jeżeli w roku „n” zaobserwowano tendencję rosnącą – wyliczona średnia jest powiększana o kilka %, natomiast, gdy brak tendencji rosnącej – wyliczona średnia staje się maksymalnym jednostkowym kosztem osiągnięcia efektu ekologicznego na rok „n+1”.

* brane są pod uwagę wartości po przetargu (koszt brutto)

Fundusz wymaga, aby inwestor stosował możliwie najlepsze, dostępne na rynku technologie, a także, aby projekt był uzasadniony ekonomicznie (nie generował zbyt dużych zysków dla inwestora, ale także, aby projekt nie pogrążał inwestora). Fundusz finansuje zadania komercyjne, dla których $NPV5\% > 0$ i równocześnie $NPV 15\% < 0$.

Podstawową zasadą udzielania wsparcia przez WFOŚiGW w Krakowie powinna pozostać reguła, zgodnie z którą dotacje i umorzenia pożyczek nie powinny uszczuplać aktywów Funduszu.

Podstawowym instrumentem wsparcia finansowego przez Fundusz powinny być pożyczki preferencyjne z możliwością umorzenia.

Z doświadczenia Funduszu wynika, że efektywność wydatkowania środków przy realizacji zadań finansowanych pożyczką jest większa, niż w przypadku analogicznych zadań finansowanych środkami bezzwrotnymi.

Wykorzystanie środków na inwestycje proekologiczne w formie pożyczek promowane jest poprzez stosowanie preferencyjnego oprocentowania i stwarzanie możliwości częściowego umorzenia pożyczonego kapitału.

5.3. Polityka komunikacyjna Funduszu

WFOŚiGW w Krakowie, swoim oddziaływaniem chce objąć wszystkie grupy interesariuszy: wnioskodawców, beneficjentów, uczestników procesów decyzyjnych w społecznościach lokalnych i regionalnych Małopolski. Szczególną grupą oddziaływania w ramach działań promocyjnych jest grupa dzieci i młodzieży.

Podejmowane działania mają propagować aktywności zmierzające do realizacji misji Wojewódzkiego Funduszu, a tym samym prezentować przedsięwzięcia efektywnie i skutecznie wykorzystujące środki krajowe i europejskie. Mają również wzmacniać pozytywny przekaz zachowań sprzyjających ochronie środowiska i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.

Wojewódzki Fundusz wyznaje zasadę, iż ambasadorami realizowanej misji i polityki informacyjnej są własne zasoby ludzkie, dlatego prowadzi aktywną wewnętrzną politykę informacyjną (wykorzystanie technologii informacji i telekomunikacji w tym intranet)

W celu realizacji polityki komunikacyjnej Wojewódzki Fundusz wykorzystywać będzie narzędzia i techniki oparte o bezpośrednią komunikację interpersonalną, działania z wykorzystaniem mediów masowych (TV, radio, prasa) oraz komunikację elektroniczną (z wykorzystaniem sieci Internet).

Przykładowe działania w ramach podejmowanych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych i komunikacyjnych:

1. Komunikacja interpersonalna

- spotkania Zarządu i/lub przedstawicieli WFOŚiGW z uczestnikami procesów decyzyjnych w społecznościach lokalnych lub regionalnych (spotkania powiatowe ze starostami, wójtami, burmistrzami i prezydentami miast, spotkania gminne),
- spotkania z przedstawicielami samorządów gospodarczych, zawodowych, organizacji NGO,
- spotkania z beneficjentami,
- spotkania z potencjalnymi beneficjentami,
- udział w wydarzeniach, konferencjach i targach branżowych,
- pikniki rodzinne i dla dzieci.

2. Komunikacja masowa (w tym elektroniczna)

- udział w konferencjach naukowych i branżowych, w tym z udziałem przedstawicieli mediów (mass mediów, mediów społecznościowych, blogerów, wortalu i portali internetowych),
- udział i organizacja tematycznych konferencji prasowych,
- organizacja wydarzeń tematycznych z udziałem przedstawicieli mediów,
- udział w programach i audycjach TV, radiowych i internetowych podcastach,
- publikacja ogłoszeń prasowych i materiałów sponsorowanych oraz finansowanie programów zawierających lokowanie produktów zgodnych z przyjętą misją i polityką informacyjną,
- wykorzystywanie materiałów promocyjnych dla wzmocnienia przekazu,
- wydawnictwa multimedialne i publikacje książkowe,
- wykorzystywanie tablic informacyjnych (w terenie) i banerów (na stronach internetowych beneficjentów i interesariuszy),
- wykorzystywanie podmiotowej strony internetowej, jako pierwszego miejsca pozyskania informacji na temat działalności Funduszu,

- budowanie marki WFOŚiGW w Krakowie wokół publikacji treści na stronach internetowych wspierane przez działania informacyjne i promocyjne w serwisach społecznościowych, grupach dyskusyjnych, blogach tematycznych, newsletterach (korespondencji seryjnej),
- wzmocnienie treści merytorycznych poprzez przekaz audio-wideo oraz wykorzystywanie nowoczesnych technologii informacji i komunikacji (ICT).

Fundusz zapewnia wsparcie działaniom służącym tworzeniu warunków do wdrażania finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz jego promocji, a także współpracy z innymi podmiotami, w tym z jednostkami samorządu terytorialnego, przedsiębiorcami oraz podmiotami mającymi siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Na podstawie art. 400b ust. 2a POŚ oraz Umowy o partnerstwie na rzecz realizacji Projektu pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE” w ramach poddziałania 1.3.3 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020, Fundusz pełni rolę centrum kompetencji dla potencjalnych oraz aktualnych beneficjentów, tj. pełni rolę analityczno-doradczą: służy wsparciem dla potencjalnych beneficjentów w uzyskaniu dofinansowania, a także udziela beneficjentom merytorycznego wsparcia w sprawnej realizacji projektów inwestycyjnych. Działania Funduszu w opisywanym zakresie powinny również obejmować przedsięwzięcia informacyjno-promocyjne oraz koordynacyjne w zakresie przygotowania rynku na odbiór finansowania oferowanego przez system funduszy. Ponadto realizowane będą działania informacyjno – edukacyjne dotyczące nowych wyzwań środowiskowych oraz wdrażanych nowych prośrodowiskowych rozwiązań z danego obszaru. Fundusz pełni rolę centrum kompetencji w zakresie działań edukacyjnych oraz informacyjno – promocyjnych skierowanych do ogółu społeczeństwa celem budowania świadomości ekologicznej, jak i kształtowania oraz rozwijania właściwych postaw i zachowań proekologicznych Polaków. Rolą Funduszu jest także informowanie społeczeństwa o możliwych zagrożeniach środowiskowych, jak i korzyściach ze stosowania rozwiązań proekologicznych.

6. Finansowanie

6.1. Aktualny stan WFOŚiGW w Krakowie

Wpływy środków do WFOŚiGW w Krakowie, za rok 2019.

	Oplaty [zł]	Kary [zł]	Splaty pożyczek [zł]	Odsetki od pożyczek (w ujęciu kasowym) [zł]	Inne [zł]	Przychody finansowe [zł]	Razem [zł]
Stan środków na 1.01.2019	-	-	-	-	-	-	148 994 847
Plan	19 434 500	40 500	100 000 000	16 000 000	700 000	1 500 000	137 675 000
Wykonanie	21 452 648	60 773	114 567 246	17 205 904	1 684 034	2 461 836	157 432 441
% do planu	110	150	115	108	241	164	114

Źródło: opracowanie własne

Stan środków Funduszu stanowi jeden z wyznaczników jego kondycji finansowej, w tym wskazującej na możliwości pokrywania bieżących i przyszłych zobowiązań.

6.2. Ogólna prognoza przychodów

Informacja o prognozowanych przychodach (w tys. zł)		2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
1.	Wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych	19 750,00	18 200,00	16 100,00	16 200,00	16 200,00
2.	Nadwyżka dochodów gmin i powiatów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych	700,00	500,00	500,00	500,00	500,00
3.	Przychody z tytułu dotacji z budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Przychody finansowe	16 000,00	13 580,00	13 580,00	13 580,00	13 580,00
5.1.	w tym odsetki z tytułu oprocentowania udzielonych pożyczek	14 500,00	13 500,00	13 500,00	13 500,00	13 500,00
6.	Pozostałe przychody	1 600,00	1 200,00	1 200,00	1 200,00	1 200,00
Razem		38 050,00	33 480,00	31 380,00	31 480,00	31 480,00

Źródło: opracowanie własne

6.3. Ogólna prognoza wydatków

Informacja o prognozowanych wydatkach (w tys. zł)		2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
1.	Udzielone pożyczki	115 000,00	115 000,00	115 000,00	115 000,00	115 000,00
2.	Udzielone dotacje (w tym dofinansowanie PJB) i dopłaty do kredytów	38 461,00	18 200,00	16 200,00	16 200,00	16 200,00
3.	Umorzenia pożyczek	15 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00
4.	Wydatki operacyjne	350,00	300,00	250,00	200,00	200,00
Razem		168 811,00	131 190,00	127 850,00	127 810,00	127 700,00

*Źródło: opracowanie własne***6.4. Ocena potrzeb finansowania działań w latach 2021-2024**

Ocenę potrzeb finansowania działań w latach 2021-2024 opracowano na podstawie:

- zawartych w niniejszej Strategii działań i kierunków zarówno dla celów krótko jak i długoterminowych,
- analizy wydatków inwestycyjnych i nieinwestycyjnych w latach ubiegłych,
- potrzeb finansowych zgłaszanych do WFOŚiGW w Krakowie oraz funduszy pomocowych UE przez podmioty gospodarcze, samorządy, organizacje i stowarzyszenia,
- gminnych i powiatowych programów ochrony środowiska,
- analizy wydatków budżetu centralnego dla województwa małopolskiego.

Określone w strategii priorytety działania będą realizowane w ramach czterech perspektyw zdefiniowanych w dokumencie Wspólnej Strategii Działania.

Szczegółowe kierunki wydatkowania środków oparte zostały o:

- zasadę optymalizacji efektu ekologicznego,
- zbilansowanie prognozowanych możliwości skumulowania środków finansowych w ramach Funduszu,
- prognozę zamierzeń inwestycyjnych opracowaną także w oparciu o uzyskane informacje od inwestorów,
- ustalone priorytety zamierzeń w ujęciu poszczególnych segmentów ochrony środowiska.

Założenia strategii przyjęto na podstawie istniejącego aktualnie stanu prawnego, w tym także przepisów określonych w wewnętrznych regulacjach WFOŚiGW w Krakowie. W odniesieniu do tych ostatnich, wykluczyć nie można konieczności dokonywania w przyszłości zmian dotyczących np. wysokości oprocentowania pożyczek czy wprowadzenia możliwości zmian wielkości ich umorzeń (np. udzielanych na realizację projektów, które z obiektywnych przyczyn nie zostały objęte bezzwrotną pomocą ze środków UE).

6.5. Planowane finansowanie działań w latach 2021-2024

	Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej (w mln zł)	Plan 2021 r.	Plan 2022 r.	Plan 2023 r.	Plan 2024 r.
1	Działalność pożyczkowa ze środków własnych razem, z tego:	115,0	115,0	115,0	115,0
1.1	Ochrona klimatu, atmosfery oraz wspieranie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej	46.0	46.0	46.0	46.0
1.2	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	10.0	10.0	10.0	10.0
1.3	Gospodarka wodno - ściekowa	45.0	45.0	45.0	45.0
1.4	Ochrona przyrody (bioróżnorodności i funkcji ekosystemów)	0.5	0.5	0.5	0.5
1.5	Pozostałe	13.5	13.5	13.5	13.5
2	Działalność dotacyjna ze środków własnych razem z dopłatami do oprocentowania, przekazaniem środków pjb i in., z tego:	18.2	16.2	16.2	16.2
2.1	Ochrona klimatu, atmosfery oraz wspieranie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej	5.0	4.0	4.0	4.0
2.2	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	0.25	0.25	0.25	0.0
2.3	Gospodarka wodno - ściekowa	0.0	0.0	0.0	0.0
2.4	Ochrona przyrody (bioróżnorodności i funkcji ekosystemów)	2.0	2.0	2.0	2.0
2.5	Pozostałe	10.95	9.95	9.95	10.2

Źródło: opracowanie własne

Roczny plan wdrażania zawiera wskaźniki realizacji planu wdrażania w układzie finansowym, co ułatwia monitorowanie stanu realizacji Wspólnej Strategii ewentualne sprawne reagowanie wobec potrzeb i wyzwań. Część finansowa planu będzie oparta na danych, które Fundusz przekazuje Ministrowi Środowiska, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16.11.2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz. U Nr 226 poz. 1479 ze zm.).

7. Działania podejmowane przez Fundusz w ramach perspektyw strategicznych Wspólnej Strategii.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są ważnymi ogniwami w polskim systemie finansowania ochrony środowiska. Świadczą o tym posiadane zasoby kapitałowe, kadrowe, skuteczne praktyki oraz obecny majątek funduszy, a także wspólne prawne i wypracowane formy współpracy, które stanowią znaczące narzędzie wykonania krajowej i regionalnej polityki ekologicznej, a w szczególności wspierania inwestycji ekologicznych wynikających ze zobowiązań Traktatu Akcesyjnego, a także innych umów międzynarodowych.

Wzrastający rozwój cywilizacyjny przejawiający się m.in. wzrostem nacisku na środowisko naturalne, nakłania do bardziej racjonalnego gospodarowania jego zasobami. Wymóg takiego działania wynika również z prawa krajowego i międzynarodowego, a także z dokumentów strategicznych. Głównymi obszarami działalności funduszy w Polsce jest wsparcie efektywniejszego, zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska i stymulowanie działań zmierzających do poprawy jego stanu.

Decydującą rolę w wypełnieniu tych wyzwań stanowią w głównej mierze:

- zdolność do generowania wypłat środków w kwocie wyższej niż uzyskiwane przychody z opłat i kar poprzez wypracowane mechanizmy zwrotnego finansowania ochrony środowiska,
- wiarygodność finansowa funduszy, zobiektywizowany, bezstronny i ukierunkowany na realizację interesu publicznego i środowiskowego proces przyznawania dofinansowania,
- wieloletnie doświadczenie organizacyjne w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej i realizacji polityki ekologicznej państwa,
- kompetencje i kwalifikacje zespołów pracowniczych,
- obecność w każdym województwie i znajomość regionalnych problemów środowiskowych.

W ramach perspektyw finansowych wspólne działania będą polegały głównie na dążeniu do wspierania finansowego przedsięwzięć na rzecz środowiska w sposób optymalny.

„Działanie 1 A”:

Elastyczne dostosowywanie form i zasad wsparcia, a także rozmiaru i kierunków dofinansowania funduszy do potrzeb beneficjentów, uwarunkowań zewnętrznych jak również do indywidualnego potencjału finansowego.

Działanie polega na wypracowaniu jak najlepszego sposobu dobierania właściwych form, zasad i kierunków finansowania do różnych potrzeb beneficjentów w kontekście dążeń środowiskowych, przy jak najbardziej optymalnym wykorzystaniu potencjału Funduszu. Chodzi o dofinansowanie w takiej formie i wg takich zasad, aby zapewniać największą efektywność finansowania. Przez „jak najbardziej optymalne wykorzystanie potencjału Funduszu” rozumie się dofinansowanie w takiej formie, aby działanie nie uszczuplało kapitału Funduszu.

„Działanie 1 B”

Wspólne uzgadnianie i korelowanie obszarów i kierunków dofinansowania przedsięwzięć pomiędzy funduszami.

Działanie wyznacza wypracowanie takich rozwiązań, które zapewnią systemowe uzupełnianie się finansowania przez poszczególne fundusze. Chodzi o efektywny system konsultowania programów priorytetowych, list przedsięwzięć priorytetowych i innych zamierzeń, co do finansowania zadań tak, by wykluczyć podwójne finansowanie tych samych działań przez WFOŚiGW w Krakowie i NFOŚiGW, jak również wprowadzenie systemu monitoringu obszarów tak, aby zapobiec powstaniu sytuacji braku finansowania ze strony obydwu funduszy. Rozwiązanie takie uformuje granicę interwencji w sposób elastyczny, dopuszczając usprawiedliwione współfinansowanie, wystrzegając się jedynie współfinansowania niekontrolowanego i wprowadzającego brak przejrzystości w rozliczeniach i monitoringu efektów.

8. Podsumowanie

Dokument Strategii działania na lata 2021 - 2024 wyznacza obszary i priorytety działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, jako ważnej instytucji współfinansującej ochronę środowiska w województwie małopolskim. Zadania będą realizowane w ramach działań proekologicznych podejmowanych przez jednostki administracji publicznej, przedsiębiorców, osoby fizyczne, instytucje i organizacje pozarządowe.

Przeprowadzone analizy SWOT jednoznacznie potwierdzają stabilną sytuację Funduszu, która umożliwia finansowanie działań na rzecz ochrony środowiska na obszarze Województwa Małopolskiego bogatego w liczne parki narodowe, rezerваты i inne tereny przyrodnicze chronione prawem. Fundusz posiada odpowiednie środki finansowe, jak również sprawną strukturę organizacyjną i wystarczające zasoby ludzkie, aby skutecznie wspomagać inwestorów w realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska w województwie małopolskim.

W odniesieniu do wybranych zadań WFOŚiGW w Krakowie będzie realizował je we współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

9. Bibliografia

1. Program Strategiczny Ochrona Środowiska <http://www.malopolska.pl/dla-mieszkanca/srodowisko/program-ochrony-srodowiska>
2. Obszary NATURA 2000 w województwie małopolskim <http://krakow.rdos.gov.pl/o-sieci>
3. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2016 - 2022
4. Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Małopolska w zdrowej atmosferze, 2020
5. Wspólna Strategia Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021 - 2024, 2020
6. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - "Stan środowiska w województwie małopolskim RAPORT 2020", Kraków, 2020
8. Ministerstwo Gospodarki - "Polityka energetyczna Polski do 2030 roku", 2009
9. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - „Strategiczny program państwowego monitoringu środowiska na lata 2020-2025”, 2020